

IJTIMOYIY TARMOQLARNING YOSHLAR HAYOTIGA TA'SIRI**Ibroximova Oygul***O'zbekiston respublikasi ichki ishlar vazirligi akademiyasi birinchi kurs talabasi*

Bugungi kunda ijtimoiy tarmoqlar inson hayotining ajralmas qismiga aylangan. Ayniqsa yoshlar orasida ular nafaqat muloqot vositasi, balki axborot olish, o'zini namoyon qilish va hatto daromad topish manbai sifatida ham muhim o'rin egallaydi. Internet va smartfonlarning keng tarqalishi natijasida ijtimoiy tarmoqlarga kirish osonlashdi va bu esa ularning ta'sir doirasini yanada kengaytirdi. Biroq ijtimoiy tarmoqlarning foydali jihatlari bilan bir qatorda, salbiy tomonlari ham mavjud.

Ijtimoiy tarmoqlarning ijobiy jihatlari

Avvalo, ijtimoiy tarmoqlar yoshlar uchun katta imkoniyatlar eshigini ochadi. Ular orqali dunyoning istalgan nuqtasidagi odamlar bilan muloqot qilish mumkin. Bu esa til o'rganish, yangi madaniyatlarni tushunish va dunyoqarashni kengaytirishga yordam beradi.

Shuningdek, ijtimoiy tarmoqlar ta'lim olish jarayonini ham osonlashtiradi. Turli platformalarda bepul kurslar, video darslar va foydali materiallar mavjud. Yoshlar o'z qiziqishlariga mos bilimlarni mustaqil ravishda o'rganish imkoniyatiga ega bo'ladilar. Bu esa ularning shaxsiy rivojlanishiga katta hissa qo'shadi.

Yana bir muhim jihat — o'zini namoyon qilish imkoniyati. Yoshlar o'z ijodlarini, fikrlarini va g'oyalarini keng auditoriyaga taqdim eta oladi. Ba'zi yoshlar aynan ijtimoiy tarmoqlar orqali mashhur bo'lib, o'z biznesini yo'lga qo'ygan.

Salbiy ta'sirlar

Biroq ijtimoiy tarmoqlarning salbiy tomonlari ham kam emas. Eng katta muammolardan biri — vaqtni behuda sarflash. Ko'plab yoshlar kunining katta qismini telefon yoki kompyuter qarshisida o'tkazadi. Bu esa ularning o'qishiga, sog'lig'iga va ijtimoiy hayotiga salbiy ta'sir ko'rsatadi.

Yana bir muammo — ruhiy bosim. Ijtimoiy tarmoqlarda ko'rsatiladigan "ideal hayot" ko'pincha haqiqatga mos kelmaydi, ammo yoshlar buni real deb qabul qiladi. Natijada o'z hayotidan norozi bo'lish, o'ziga bo'lgan ishonchning pasayishi va depressiya holatlari yuzaga kelishi mumkin.

Bundan tashqari, kiberbulling — ya'ni internet orqali haqorat qilish yoki bosim o'tkazish muammosi ham dolzarb. Bu ayniqsa o'smirlar uchun xavfli bo'lib, ularning ruhiy holatiga jiddiy zarar yetkazishi mumkin.

Axborot xavfsizligi masalasi

Ijtimoiy tarmoqlarda shaxsiy ma'lumotlarni himoya qilish ham muhim masalalardan biridir. Ko'plab yoshlar o'z ma'lumotlarini o'ylamasdan joylashtiradi, bu esa turli firibgarlik holatlariga olib kelishi mumkin. Shaxsiy hayot daxlsizligini saqlash uchun foydalanuvchilar ehtiyotkor bo'lishlari zarur.

Soxta axborotlar ham katta muammo hisoblanadi. Har qanday ma'lumotni tekshirmasdan qabul qilish noto'g'ri xulosalarga olib kelishi mumkin. Shu sababli yoshlar axborotni tanqidiy tahlil qilish ko'nikmasiga ega bo'lishlari lozim.

Muammoni hal qilish yo'llari

Ijtimoiy tarmoqlardan to'g'ri foydalanish madaniyatini shakllantirish juda muhim. Ota-onalar va o'qituvchilar yoshlarni nazorat qilishdan ko'ra, ularga to'g'ri yo'l ko'rsatishlari kerak. Vaqtni to'g'ri taqsimlash, foydali kontentni tanlash va zararli ta'sirlardan himoyalanih bo'yicha tushuntirish ishlari olib borilishi zarur.

Shuningdek, yoshlarning real hayotdagi faolligini oshirish ham muhim. Sport, kitob o'qish, ijodiy mashg'ulotlar kabi faoliyatlar ijtimoiy tarmoqlarga qaramlikni kamaytiradi.

Ijtimoiy tarmoqlarning iqtisodiy ta'siri

So'nggi yillarda ijtimoiy tarmoqlar nafaqat muloqot vositasi, balki daromad manbaiga ham aylangan. Ko'plab yoshlar blogerlik, kontent yaratuvchilik, marketing va reklama orqali pul topishni boshladi. Bu esa yangi kasblarning paydo bo'lishiga sabab bo'ldi. Masalan, SMM mutaxassisi, kontent menejer, influencer kabi kasblar aynan ijtimoiy tarmoqlar bilan bog'liq.

Shuningdek, kichik biznes egalari ham ijtimoiy tarmoqlar orqali o'z mahsulotlarini reklama qilish imkoniga ega bo'ldi. Bu esa iqtisodiyotning rivojlanishiga ham ijobiy ta'sir ko'rsatmoqda. Ayniqsa yosh tadbirkorlar uchun bu katta imkoniyat hisoblanadi.

Ijtimoiy tarmoqlar va ta'lim

Pandemiya davrida ijtimoiy tarmoqlarning ta'limdagi o'rne yanada oshdi. Onlayn darslar, video platformalar va guruhlar orqali o'quvchilar bilim olishni davom ettirdilar. Bu jarayon masofaviy ta'limning rivojlanishiga turtki bo'ldi.

Bugungi kunda ko'plab o'qituvchilar ijtimoiy tarmoqlardan dars jarayonini yanada qiziqarli qilish uchun foydalanmoqda. Masalan, testlar, jonli efirlar, muhokamalar orqali o'quvchilar faolligi oshirilmoqda. Shu bilan birga, talabalar o'zaro tajriba almashish imkoniyatiga ham ega bo'lmoqda.

Psixologik jihatlar

Ijtimoiy tarmoqlar inson psixologiyasiga sezilarli ta'sir ko'rsatadi. "Layk" va izohlar orqali baholanish hissi yoshlar ongida muhim o'rin egallaydi. Bu esa ularning kayfiyatiga bevosita ta'sir qiladi. Agar post kam e'tibor olsa, ayrim yoshlar o'zini qadrsiz his qilishi mumkin.

Bundan tashqari, doimiy ravishda ekran qarshisida bo'lish uyqu rejimining buzilishiga olib keladi. Kechasi uzoq vaqt telefon ishlatish miya faoliyatiga salbiy ta'sir qiladi va charchoqni oshiradi. Bu esa o'qish va ish samaradorligining pasayishiga olib keladi.

Ijtimoiy tarmoqlar va madaniyat

Ijtimoiy tarmoqlar turli madaniyatlarning aralashishiga sabab bo'lmoqda. Bu jarayon globalizatsiyaning bir ko'rinishi hisoblanadi. Yoshlar boshqa millatlarning urf-odatlarini, kiyinish uslubi va hayot tarzini tez o'zlashtirmoqda.

Bu holat ijobiy bo'lishi bilan birga, milliy qadriyatlarining yo'qolish xavfini ham keltirib chiqaradi. Shu sababli yoshlar o'z madaniyatini hurmat qilgan holda, boshqa madaniyatlarni o'rganishi muhimdir.

Kelajakdagi rivojlanish tendensiyalari

Kelajakda ijtimoiy tarmoqlar yanada rivojlanishi kutilmoqda. Sun'iy intellekt, virtual reallik va boshqa texnologiyalar ijtimoiy tarmoqlarga integratsiya qilinmoqda. Bu esa foydalanuvchilarga yanada qulay va qiziqarli imkoniyatlar yaratadi.

Masalan, virtual olamda uchrashuvlar o'tkazish, 3D formatda muloqot qilish kabi imkoniyatlar kengayishi mumkin. Bu esa ijtimoiy tarmoqlarning inson hayotidagi rolini yanada oshiradi.

Xulosa

Xulosa qilib aytganda, ijtimoiy tarmoqlar zamonaviy hayotning muhim qismi bo'lib, ularning yoshlar hayotiga ta'siri juda katta. Ular to'g'ri foydalanilganda foydali vosita bo'lishi mumkin, ammo me'yoridan oshib ketganda salbiy oqibatlarga olib keladi. Shuning uchun har bir yosh ijtimoiy tarmoqlardan ongli va mas'uliyat bilan foydalanishni o'rganishi zarur.